

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛЕКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА МУЗИЧНА КРИТИКА»**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність – В5 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Лекторська майстерність та музична критика» є важливим практичним компонентом циклу загальних історико-теоретичних дисциплін та нерозривно поєднана з обов'язковим навчальним компонентом — дисципліною «Історія музики». Новизною дисципліни «Лекторська майстерність та музична критика» є практичне втілення знань стилістики різних епох у виконавських інтерпретаціях; практичне знайомство з комплексом різноманітних видів публічної музикознавчої діяльності, різновидами концертних програм із творів різних стилів (епох, композиторських шкіл, конкретних композиторів), сучасними формами музично-просвітницької діяльності; опанування специфіки публічного музикознавчого виступу.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/ /організаційно-творчій діяльності.

СК 7 Здатність самостійно організовувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 9 Здатність застосовувати інтегровані знання з інших видів мистецтва в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 12 Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

Для здобувачів, що навчаються на основі базової середньої освіти, кількість кредитів ЄКТС – 3, загальна кількість годин – 90, з них практичних – 34, самостійних – 56. Для здобувачів, що навчаються на основі повної загальної середньої освіти, кількість кредитів ЄКТС – 3, загальна кількість годин – 90, з них практичних – 34, самостійних – 56.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Лекторська майстерність та музична критика» є всебічний розвиток компетентних професійних фахівців, здатних до публічної музично - просвітницької та популяризаторської діяльності; формування свідомої професійної позиції щодо актуальності музично - просвітницьких заходів у творчому тандемі з виконавцями різних спеціалізацій; оволодіння потребою створювати та реалізовувати свої власні музично - просвітницькі проекти на підставі сучасних методів PR-моделювання із застосуванням сучасних інформаційних технологій; формування у майбутніх фахівців сучасного творчого мислення на основі теоретичних знань і практичних навичок у сфері комунікації з питань популяризації музичного мистецтва.

В курсі дисципліни «Лекторська майстерність та музична критика» пріоритетними є розвиток комунікативних, креативних та аналітичних навичок здобувачів освіти, формування вміння здійснювати публічну музикознавчу діяльність; виховання культури усного та письмового мовлення; розвиток здатності створювати і презентувати музично-просвітницькі програми; формування критичного мислення та музичного смаку; засвоєння жанрової специфіки музичної критики та її функцій у сучасному культурному процесі.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ.

РН 1 Спілкуватися державною мовою усно і письмово в процесі навчання та виконання завдань.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 12 Проводити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у виконавській/освітній/організаційно-творчій діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РН 16 Дотримуватися загальних вимог щодо авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ

Дисципліна «Лекторська майстерність та музична критика» вивчається в VII семестрі (на основі БСО) і V семестрі (на основі ПЗСО) та є вибірковою навчальною дисципліною. Для її розуміння та набуття практичного досвіду необхідні знання, отримані на рівні спеціалізованої професійної музичної освіти, а саме — знання музичної термінології та базових закономірностей музичного мистецтва. Дана дисципліна є визначальною ланкою в практичній реалізації знань, отриманих у комплексі обов'язкових фахових дисциплін («Фах», «Історія музики», «Аналіз музичних творів») та вибірових освітніх компонентів.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Лекторська майстерність та музична критика» реалізується у вигляді практичних аудиторних занять, самостійної роботи здобувачів вищої освіти та передбачає обов'язкові публічні виступи в різних аудиторіях в якості ведучого концерту, тематичної лекції, відеозапис тематичних програм, підготовку та публікацію матеріалів про різноманітні музичні заходи. Протягом періоду вивчення дисципліни «Лекторська майстерність та музична критика» застосовуються наступні форми роботи: аналіз концертних програм та різноманітних форм популяризації музичного мистецтва, виконання практичних творчих завдань: розробка тематичних музично - просвітницьких циклів та окремих концертних програм, публічні виступи в різних вікових аудиторіях, виконання самостійної роботи: творчі завдання впродовж всього періоду навчання, створення інформаційних матеріалів (анонс, репортаж, відгук, рецензія, інтерв'ю та ін.) для публікації в пресі, інтернет-мережі та відео-просторі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

- вербальний метод (лекція, дискусія, бесіда тощо);
- практичний метод (семінарські заняття);
- наочний метод (ілюстративний та демонстративний);
- самостійна робота з науковою літературою (конспектування, рецензування, анотування);

- інформаційні методи новітніх комп'ютерних технологій (дистанційні, мультимедійні, веб-, віртуально орієнтовані тощо);
- проблемний метод (розв'язання завдань, наукове реферування);
- проєктний метод (індивідуальна науково-дослідна робота)

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Публічна діяльність музикознавця. Професійна характеристика лектора-музикознавця. Лекторська промова як різновид публічної музикознавчої діяльності. Творчі портрети відомих лекторів-музикознавців. Професіограма лектора-музикознавця, сценічний образ, роль і завдання лектора-музикознавця.

Тема 2. Специфіка тематичних лекцій і концертних програм. Музично-просвітницькі заходи, присвячені історії музичних інструментів, музичних жанрів, окремих видатних музичних творів; окремих виконавців та виконавських колективів; конкурсів, фестивалів, вистав.

Тема 3. Контекстні фактори підготовки публічного музичного заходу. Специфіка визначення характеристики слухацької аудиторії, акустичних умов приміщення. План-сценарій і хронометраж концерту / лекції концерту / тематичної бесіди / концерту соліста / концерту колективу. Композиція концерту, «мапа логічної вертикалі». Специфіка підбору літератури, її аналіз та систематизація. Специфіка використання візуального ряду в концертній програмі.

Тема 4. Практичні аспекти підготовки публічного музичного заходу. Специфіка складання анотацій до музичних творів у монографічній лекції-концерті. Специфіка складання анотацій до музичних творів у концерті з творів різних композиторів. Робота над сценічним виконанням промови. Специфіка підготовки прес-релізу, репортажу, інтерв'ю, анонсу, огляду, інформаційного повідомлення про публічний захід, що відбувся.

Тема 5. Специфіка музичної критики серед інших галузей музикознавства. Жанрова класифікація, різновиди, типологія, об'єкти музичної критики. Інформаційні жанри музичної критики: допис, анонс, репортаж, анотація, інтерв'ю. Аналітичні жанри музичної критики: рецензія, огляд, критична стаття. Художньо-публіцистичні жанри музичної критики: нарис, есе.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни «Лекторська майстерність та музична критика» передбачає проведення поточного, семестрового та підсумкового контролю.

Поточний контроль включає до себе перевірку засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання практичних завдань та усного опитування. Завдання для поточного контролю передбачають письмові (практичні), творчі, аналітичні завдання, а саме:

- складання професіограми лектора-музикознавця та аналіз його публічної промови;

- підготовка плану-сценарію концертної програми, лекції-концерту, тематичної бесіди;
- створення інформаційних жанрів музичної критики (прес-реліз, анонс, репортаж, огляд);
- написання аналітичних і художньо-публіцистичних жанрів музичної критики (рецензія, стаття, есе);
- усні доповіді та відгуки на відвідані концерти, аналіз відеозаписів концертних програм.
- творчі роботи (есе, нариси, інтерв'ю);
- аналіз концертних програм і музично-просвітницьких заходів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання та здійснюється в VII семестрі (на основі базової середньої освіти) та V семестрі (на основі повної загальної середньої освіти) у терміни, що встановлені навчальним планом, у формі заліку.

Вимоги до підсумкового контролю складаються з наступних складових:

- комплексний звіт, що містить добірку самостійно підготовлених практичних робіт (прес-реліз, рецензія, анотація, огляд тощо);
- публічний виступ (фрагмент лекції-концерту або тематичної доповіді);
- аналіз концертної програми чи музичного критичного матеріалу;
- письмова контрольна робота з основних тем курсу (жанрова типологія музичної критики, специфіка підготовки публічних заходів, структура та роль лекторської промови).

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Активна участь здобувачів у навчальному процесі заохочується додатковими балами.
- Під час роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин.
- Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом самостійного опрацювання студентом деяких завдань (написання прес-релізу, репортажу, анонсу, огляду, інформаційного повідомлення про публічний захід, що відбувся тощо) із наступною перевіркою за розкладом консультацій викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Голуб Н. М. Музична рецензія як жанр. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2021. № 4. С. 43–53.

2. Лігус М. Перформативні виміри академічної і публічної філософії. *Наукові записки НаУКМА. Історія і теорія культури*. 2023. Т. 6. С. 57-64.
3. Педагогічна майстерність: підручник / [Т. В. Петровська, Г. В. Жукова]; за заг. ред. Т. В. Петровської. К.: Позднішев, 2024. 402 с.
4. Теслюк В. М. Основи красномовства: навч. посіб. К. : ЛіраК, 2020. 524 с.

Додаткова:

1. Берегова О. Сучасні комунікаційні технології в культурі України. Навчальний посібник. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 178 с.
2. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мистецтв. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». К., 2005. 16 с.
3. Благун Н. М. Основи культури й техніки мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 41 с.
4. Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
5. Граб У. Музикологія як академічна дисципліна : витоки, розвиток, проблематика. Методичні рекомендації. Львів, 2007. 40 с.
6. Зінкевич О., Чекан Ю. Музична критика: теорія та методика: навч. посіб. Чернівці : Книги–ХХІ, 2007. 420 с.
7. Ісаєнко Т. К., Лисенко А. В. Риторика : навч. посібн. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 247 с.
8. Красницька О. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації : практикум. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2019. 110 с.
9. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навчальний посібник . Львів : Львівська політехніка, 2011. 248 с.
10. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 204 с.
11. Мельник Л. О. Музична журналістика: теорія, історія, стратегії. На прикладах із щоденної преси Львова від початків до сьогодення: монографія. Львів : ЗУКЦ, 2013. 384 с.
12. Олійник О. Б. Риторика : Навч. посібн. К. : Кондор, 2009. 170 с.
13. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова [та ін.]; за ред. : М. П. Требіна, Г. П. Клімової. 2-ге вид. Харків : Право, 2015. 208 с.
14. Серeda Н. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2019. 304 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна історична бібліотека України. URL: www.nibu.kiev.ua/

3. Електронний каталог Наукової бібліотеки НАКККиМ. URL: <http://library.nakkkim.edu.ua/>
4. Електронна бібліотека «Культура України». URL: <http://elib.nplu.org/>
5. Національна спілка композиторів України. URL: <https://composersukraine.org>
6. Ноти українських композиторів. URL: <http://ukrnotes.in.ua/>